

Svenska historikermötet, Stockholm, 8–10 maj 2014

Svenska historikermötet år 2014 var det sjätte i modern tappning och med drygt 550 anmälda deltagare var vi fler än någonsin. Att i efterhand försöka sammanfatta ett sådant evenemang är egentligen omöjligt. Dels är det svårt bara att summera alla de egna intrycken, dels kan man inte gå på mer än en eller kanske två av de 15–20 parallella sessioner som erbjuds varje pass; varje deltagare hinner därför bara med en bråkdel av alla presentationer, samtal och debatter mötet består av. Ändå kan det vara nyttigt att försöka samla några intryck och tankar från de tre dagarna i en text som denna.¹

Konferensen inleddes med invigningstal av rektor för Stockholms universitet, Astrid Söderbergh Widding, Svenska Historiska Föreningens ordförande Elisabeth Elgán och organisationskommitténs ordförande Johnny Wijk. Därefter följde *keynote*-föredrag av Lynn Hunt, University of California, Los Angeles och Barbara H. Rosenwein, Loyola University Chicago. Jag hade dock inte möjlighet att lyssna till dessa, utan för min del började konferensen i stället på fredag morgon med en mycket spännande paneldiskussion om mikrohistoria där bland andra Peter Englund och Britt Liljewall deltog. De är båda historiker som jag länge haft stor respekt och beundran för, och det var väldigt intressant att här få höra dem samtala med flera andra mycket kvalificerade panelmedlemmar: Annika Sandén, Bengt Kristensson Uggla och Anna Götling (som också ansvarade för sessionen). Deras utbyte handlade om vad som kännetecknar mikrohistoria, vad den ger som annan typ av forskning kanske inte gör och varför den (därmed) kan vara värdefull. Diskussionen gick, som man kunnat förvänta, åt lite olika håll, men en central fråga var den om förhållandet mellan mikro- och makronivån och om mikrohistoriens närhet till individer och till källor är ett egenvärde eller om den alltid måste relateras till större frågor.

De flesta tyckte nog det sistnämnda, på något sätt, men exempelvis Sandén tryckte ganska starkt på att även om inlevelsen, inifrånförståelsen av den enskilda människan, inte är ett mål i sig är den en mycket viktig metod för att komma åt frågor av vidare intresse. Englund, som medgav att han aldrig talat om sin forskning som just mikrohistoria, hävdade att han – i egenskap av "glorifierad byråkrat" snarare än professionell historiker – inte behöver bekymra sig så mycket om exakta definitioner eller etiketter så länge det han gör är fast förankrat i de historiska källorna. Han betonade också med viss skärpa att vi inte får påtvinga det förflutnas människor tolkningar eller

1. Texten är en något omarbetad version av ett inlägg på bloggen *Tidens skiften*: Kenneth Nyberg, "Svenska historikermötet 2014", *Tidens skiften* 13/5 2014, <<http://kennethnyberg.org/2014/05/13/svenska-historikermotet-2014>> (hämtad 9/6 2014).

avsikter utifrån vår egen rationalitet, utan vi måste så gott det går försöka förstå materialet på dess egna villkor.

Englunds motvilja till trots kom både denna och senare sessioner på temat mikrohistoria att rätt mycket handla om försök till avgränsningar och (åtminstone lösa) definitioner av vad det är och inte är. Svaren gick åt lite olika håll och tenderade framhåva någon viss aspekt som för den tillfrågade var särskilt viktig: livshistoria/biografi, underifrånperspektiv, den intensiva närläsningen av källor och så vidare. Mycket av den mikrohistoria som skrivits hittills (och betraktats som sådan) har nog haft alla dessa kännetecken i varierande mån, men om man hårdrar det handlar det kanske ändå om just en typ av metod eller angreppssätt; både biografier och underifrånperspektiv kan man till exempel arbeta med också på helt andra sätt och de kan därför inte anses vara unika för mikrohistoria.

En annan intressant session handlade om tidigmoderna reseberättelser, organiserad av en entusiastisk och kunnig grupp av doktorander och nydisputerade historiker. Eftersom jag själv en gång disputerade på en avhandling baserad på reseskildringar tycker jag alltid att sådana ämnen är spännande, och det var också roligt att se hur oerhört mycket som hänt på detta område de senaste 10–15 åren. Särskilt påfallande var det hur sessionsdeltagarna – Lisa Hellman (ansvarig), Charlotta Forss, Måns Jansson, Maria Nyman och Jacob Orrje – ville komma bort från de enkla modeller av antingen eurocentrism eller postkolonialism som länge varit förhärskande; i stället betonade de komplexiteten, praktiker och kunskapens cirkulation.

Det sistnämnda är ett begrepp och ett tolkningsmönster som haft ett mycket starkt genomslag inom flera forskningsfält de senaste åren. Som analysverktyg har det visat sig mycket fruktbart men samtidigt finns det alltid något man förlorar eller väljer bort när man gör ett visst teoretiskt eller metodologiskt val, och därför lyfte jag i den efterföljande diskussionen frågan om vilka brister som kan finnas med detta angreppssätt. I korta och kloka svar pekade då Orrje på att modellen med kunskapens cirkulation kan bli lite väl prydlig och schematisk, medan Hellman menade att det man framför allt riskerar är att förlora eller förminska viktiga maktperspektiv. Det är väl ungefär vad jag också skulle ha svarat, men cirkulationstanken kan samtidigt vara mycket givande och det var denna session helt uppenbart ett bevis på.

Efter en presentation av den nya läroboken *En samtidig världshistoria*² – som dessvärre sammanföll med en paneldebatt om det likaledes nya flerbandsverket *Sveriges historia*³ – avslutades fredagen med en mottagning i

2. Maria Sjöberg (huvudred.), *En samtidig världshistoria* (Lund 2014).

3. Dick Harrison (huvudred.), *Sveriges historia* 1–8 (Stockholm 2009–2013).

Stockholms stadshus. Många, särskilt bland de utifrån tillresta, tyckte nog det var intressant att få se denna byggnad – känd från otaliga Nobelmiddagar och andra sammanhang – inifrån, och att umgås med både gamla och nya historikervänner under lite ledigare former. Att utforska Gyllene salen, med dess milt uttryckt märkliga blandning av historiska referenser i utsmyckningen, blev nog för fler än en deltagare ett av konferensdagarnas mer minnesvärda inslag. Efter mottagningen i Stadshuset följde pub med underhållning på Kungl. Myntkabinettet.

Temat för de sessioner som jag bevistade under lördagen, liksom för den avslutande och gemensamma paneldiskussionen, var på olika sätt hur framtiden kommer att te sig för den historiska forskningen. Ett av passen handlade om förhållandet mellan historiker, studenter och arkiven och hur den relationen utvecklas framöver, bland annat som en följd av digitalisering. Session nummer två, den jag själv medverkade i, berörde i lite vidare och mer varierad mening frågor om den digitala utvecklingens konsekvenser för forskningen, särskilt i termer av att bevara och tillgängliggöra våra egna forskningsdata på lång sikt. Som sista punkt i det vetenskapliga programmet låg den nämnda plenarsessionen, där huvudtemat var framtida publiceringsformer och -villkor för historisk forskning. I alla dessa sammanhang sades mycket klokt som det inte är möjligt att redogöra för här, men det var påfallande hur en röd tråd slingrade sig genom alla sessionerna: hur historiker liksom andra universitetslärare ställs inför allt högre och delvis motstridiga krav, samtidigt som deras arbetsvillkor och förutsättningar att möta dessa utmaningar gradvis urholkas och blir allt sämre. Det är en oroväckande utveckling som det finns all anledning att fundera över och diskutera hur vi ska motverka.

Åtminstone för denne deltagare blev Svenska historikermötet 2014 minst så givande och lärorikt som man hade kunnat hoppas, och vi är säkert många som redan ser fram emot nästa möte i Sundsvall 2017. I väntan på det kan den som vill veta mer om vad som sades i Stockholm finna ytterligare material av olika karaktär på webben. Inte minst Twitterflödet utgör en mer mångfacetterad (om också mindre sammanhängande) dokumentation än en kort konferensrapport någonsin kan vara, och detta flöde var nu betydligt mer omfattande än vid Göteborgsmötet 2011; möjligen kan vi rentav kalla det ett definitivt genombrott för Twitter som ett inslag vid svenska historikermöten.⁴ Ett videoklipp från invigningen med Stockholms universitets rektor Astrid Söderbergh Widding finns på Stockholms universitets rektorsblogg,

4. Jag har samlat en stor del av Twitterflödet från mötet på webbtjänsten Storify: "Historikermötet 2014: Stockholm 8–10 maj 2014", *Storify* [10/5 2014], <<https://storify.com/digihist/historikermotet-2014>> (hämtad 10/6 2014).

och bland annat Jessica Parland-von Essen och Björn Lundberg har bloggat om mötet. Slutligen, och av alldeles särskilt intresse, står Lundberg och en annan Lundadoktorand, Kristoffer Ekberg, bakom en poddsändning som spelades in under konferensdagarna.⁵ Kanske var det första podden någonsin som rapporterade nära nog direkt från ett svenskt historikermöte, men det var säkerligen inte den sista.

Göteborgs universitet

KENNETH NYBERG

5. "Svenska historikermötet 2014", *Astrid Söderbergh Widding: Rektor vid Stockholms universitet*, 8/5 2014; <<http://rektorsblogg.su.se/2014/05/08/svenska-historikermotet-2014/>>; Jessica Parland-von Essen, "Tiden och kommunikationen", *Essetter*, 11/5 2014, <<http://essetter.blogspot.se/2014/05/tiden-och-kommunikationen.html>>; *Björn Lundbergs blogg*, <<http://www.tidskriftscandia.se/?q=blog/49>> (flera inlägg i maj 2014); samt "Lite passé – avsnitt 3: Möten om det förflutna", *Scandia* [odat.], <<http://tidskriftscandia.se/?q=node/1027>>. Historikermötets egen webbplats finns på <<http://www.historia.su.se/om-oss/evenemang/svenska-historikermotet-2014>>. (Samtliga sidor hämtade 10/6 2014.)